HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

19 septembrie 2013 *

„Securitate socială — Regulamentul nr. 1408/71 — Acord între Comunitatea Europeană și Confederația Elvețiană — Resortisanți elvețieni care locuiesc în Elveția și lucrează în Luxemburg — Acordarea unei indemnizații de concediu pentru creșterea copilului — Noțiunea «prestație familială»”

În cauzele conexate C-216/12 și C-217/12,

având ca obiect cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Luxemburg), prin deciziile din 26 aprilie 2012, primite de Curte la 8 mai 2012, în procedurile

Caisse nationale des prestations familiales

împotriva

Fjola Hliddal (C-216/12),

Pierre-Louis Bornand (C-217/12),

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, domnii A. Rosas (raportor), E. Juhász, D. Šváby și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul M. Wathelet,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Caisse nationale des prestations familiales, de M. Thewes, avocat;

— pentru doamna Hliddal și pentru domnul Bornand, de C. Erpelding, avocat;

— pentru Comisia Europeană, de V. Kreuschitz și de D. Martin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 1 litera (u) punctul (i) și a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1606/98 al Consiliului din 29 iunie 1998 (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 5, p. 76, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”).

2 Aceste cereri au fost prezentate în cadrul a două litigii între Caisse nationale des prestations familiales (denumită în continuare „CNPF”), pe de o parte, și doamna Hliddal și, respectiv, domnul Bornand, rezidenți elvețieni care desfășoară o activitate salariată în Luxemburg, pe de altă parte, cu privire la refuzul acestei case de a le acorda o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 1 din Regulamentul nr. 1408/71 enunță definițiile aplicabile în domeniul pe care îl reglementează.

4 Articolul 1 litera (u) din regulamentul menționat prevede:

„(i) prestații familiale înseamnă toate prestațiile în natură sau în numerar menite să acopere cheltuielile familiale în temeiul dispozițiilor articolului 4 alineatul (1) litera (h), cu excepția alocațiilor speciale pentru nou-născuți sau de adopție menționate în anexa II;

(ii) indemnizații familiale înseamnă prestațiile periodice în numerar acordate exclusiv în funcție de numărul și, dacă este cazul, vârsta membrilor de familie.”

5 Potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (h) din același regulament, acesta se aplică tuturor legislațiilor referitoare la domeniile de securitate socială care privesc prestațiile familiale.

6 Articolul 5 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„Statele membre specifică legislația și regimurile menționate la articolul 4 alineatele (1) și (2), prestațiile speciale necontributive menționate la articolul 4 alineatul (2a), prestațiile minime menționate la articolul 50 și prestațiile prevăzute la articolele 77 și 78 în declarații care trebuie notificate și publicate conform articolului 97.”

7 Sub titlul „Reguli generale”, articolul 13 din regulamentul sus-menționat prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 14c și 14f, persoanele cărora li se aplică prezentul regulament se află sub incidența legislației unui singur stat membru. Această legislație se stabilește în conformitate cu dispozițiile prezentului titlu.

(2) Sub rezerva articolelor 14-17:

a) persoana care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru se supune legislației statului respectiv chiar dacă își are domiciliul pe teritoriul altui stat membru sau dacă întreprinderea sau angajatorul la care persoana este încadrată își are sediul social sau adresa pe teritoriul altui stat membru;

[...]”

8 Articolul 73 din regulamentul menționat are următorul cuprins:

„Lucrătorul salariat sau lucrătorul care desfășoară o activitate independentă aflat sub incidența legislației unui stat membru are dreptul, în ceea ce privește membrii de familie care au reședința într-un alt stat membru, la prestațiile familiale prevăzute de legislația primului stat, ca și cum ar avea reședința în acel stat, sub rezerva dispozițiilor anexei VI.”

9 Acordul dintre Comunitatea Europeană și statele sale membre, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor, semnat la Luxemburg la 21 iunie 1999, aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2002/309/CE, Euratom a Consiliului și a Comisiei privind Acordul de cooperare științifică și tehnologică din 4 aprilie 2002 (JO 2002, L 114, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 27, p. 25, denumit în continuare „Acordul CE-Elveția”), prevede la articolul 8:

„Părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială, în special în scopul:

(a) de a asigura egalitatea de tratament;

(b) de a stabili legislația aplicabilă;

(c) de a totaliza, în scopul dobândirii și menținerii dreptului la prestații, precum și pentru a calcula aceste prestații, toate perioadele luate în considerare de legislația națională a țărilor în cauză;

(d) de a plăti prestații persoanelor rezidente pe teritoriul părților contractante;

(e) de a promova asistența administrativă reciprocă și cooperarea între autorități și instituții.”

10 Anexa II la Acordul CE-Elveția, privind coordonarea sistemelor de securitate socială, prevede la articolul 1:

„(1) Părțile contractante convin, în ceea ce privește coordonarea sistemelor de securitate socială, să aplice între ele actele comunitare la care se face trimitere, astfel cum sunt în vigoare la data semnării acordului și astfel cum au fost modificate de secțiunea A din prezenta anexă sau normele echivalente acestor acte.

(2) Termenii «stat membru» sau «state membre» care figurează în actele menționate la secțiunea A din prezenta anexă cuprind și Elveția pe lângă statele a căror situație este reglementată de actele comunitare relevante.”

11 Secțiunea A din anexa menționată face trimitere în special la Regulamentul nr. 1408/71.

12 Trebuie arătat că Regulamentul nr. 1408/71 a fost înlocuit cu Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO L 166, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82), care a devenit aplicabil la 1 mai 2010, dată de la care Regulamentul nr. 1408/71 este abrogat. Anexa II la Acordul CE-Elveția a fost

actualizată prin Decizia nr. 1/2012 a Comitetului mixt instituit în temeiul Acordului dintre Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor din 31 martie 2012 de înlocuire a anexei II la acordul respectiv referitoare la coordonarea sistemelor de securitate socială (JO L 103, p. 51), intrată în vigoare la 1 aprilie 2012. Anexa II la Acordul CE-Elveția face în prezent trimitere la Regulamentul nr. 883/2004. Cu toate acestea, întrucât faptele din litigiile principale sunt anterioare datei intrării în vigoare a acestei decizii, Regulamentul nr. 1408/71 rămâne aplicabil *ratione temporis* în litigiile principale, și aceasta ca urmare a faptului că, pe de o parte, potrivit articolului 90 alineatul (1) din Regulamentul nr. 883/2004, Regulamentul nr. 1408/71 rămâne în vigoare și continuă să aibă efect juridic, între altele, în sensul Acordului CE-Elveția, atât timp cât acest acord nu se modifică și cât, pe de altă parte, anexa II secțiunea A punctul 3 la Acordul CE-Elveția, în versiunea sa modificată, face în continuare trimitere la Regulamentul nr. 1408/71 „atunci când se referă la cazuri care au avut loc în trecut”.

Dreptul luxemburghez

13 Articolul L. 234-43 alineatul (1) din Codul muncii (code du travail) prevede:

„Se instituie un concediu special, denumit «concediu pentru creșterea copilului», acordat ca urmare a nașterii sau a adoptării unuia sau a mai mulți copii pentru care se plătesc alocații familiale și care îndeplinesc, din perspectiva persoanei care solicită concediul pentru creșterea copilului, condițiile prevăzute la articolul 2 paragrafele 2 și 3 din Legea modificată din 19 iunie 1985 privind alocațiile familiale și înființarea Casei Naționale de Prestații Familiale, cât timp acești copii nu au împlinit vârsta de cinci ani.

Poate solicita concediu pentru creșterea copilului orice persoană, denumită în continuare «părintele», în măsura în care:

— are domiciliul sau locuiește în mod continuu în Luxemburg ori intră în domeniul de aplicare al reglementărilor comunitare;

— ocupă în mod legal un loc de muncă pe teritoriul Marelui Ducat al Luxemburgului la momentul nașterii sau al încredințării în vederea adopției a copilului ori a copiilor, precum și cel puțin pe durata celor douăsprezece luni care precedă imediat începutul concediului pentru creșterea copilului, fără întrerupere, la același angajator, legal stabilit în Marele Ducat al Luxemburgului, prin intermediul unui contract de muncă sau de ucenicie, pentru o durată lunară de muncă egală cel puțin cu jumătate din durata normală de muncă aplicabilă în întreprindere în temeiul legii sau al convenției colective de muncă și posedă un astfel de contract pe întreaga durată a concediului pentru creșterea copilului;

— este afiliat obligatoriu și în mod continuu într-unul din aceste temeiuri în aplicarea articolului 1 paragraful 1 punctele 1, 2 și 10 din Codul asigurărilor sociale;

— crește în căminul său copilul sau copiii în cauză, de la data nașterii sau a încredințării în vederea adopției în ceea ce privește concediul pentru creșterea copilului prevăzut la articolul L. 234-45 alineatul (3) și cel puțin de la data prevăzută la articolul L. 234-46 alineatul (2) pentru notificarea cererii în ceea ce privește concediul pentru creșterea copilului prevăzut la articolul L. 234-45 alineatul (4), și se dedică în principal educării lor pe întreaga perioadă a concediului pentru creșterea copilului;

— nu desfășoară pe durata concediului pentru creșterea copilului nicio activitate profesională cu normă întreagă sau desfășoară pe durata concediului parțial pentru creșterea copilului una sau mai multe activități profesionale cu fracțiune de normă fără ca durata lunară totală de muncă, inclusiv eventualele ore suplimentare, să depășească jumătate din durata lunară normală de muncă aplicabilă în unitate în temeiul legii sau al convenției colective de muncă.”

14 Articolul 306 din Codul securității sociale (code de la sécurité sociale) prevede:

„(1) Pe durata concediului pentru creșterea copilului acordat în aplicarea articolelor L. 234-43-L. 234-49 din Codul muncii, a articolelor 29a-29f din Legea modificată din 16 aprilie 1979 privind statutul general al funcționarilor publici și a articolelor 30a-30f din Legea modificată din 24 decembrie 1985 privind statutul general al funcționarilor comunali, remunerația pentru munca prestată este înlocuită printr-o indemnizație pecuniară forfetară, denumită în continuare «indemnizație», care se stabilește la 1 778,31 euro pe lună pentru concediul integral și la 889,15 euro pe lună pentru concediul parțial. Aceasta este plătită în tranșe lunare pe întreaga durată a concediului pentru creșterea copilului prevăzută în prezentul capitol.

[...]

(2) Dreptul la indemnizație pe perioada concediului pentru creșterea copilului acordat ca urmare a nașterii sau a adoptării unuia sau a mai multor copii pentru care se plătesc alocații familiale și care îndeplinesc, din perspectiva persoanei care solicită concediul pentru creșterea copilului, condițiile prevăzute la articolul 270 paragrafele 2 și 3, cât timp acești copii nu au împlinit vârsta de cinci ani, poate fi acordat și lucrătorului care desfășoară activități independente, cu condiția ca acesta

a) să domicilieze și să locuiască în mod continuu în Luxemburg sau să intre în domeniul de aplicare al reglementărilor comunitare;

b) să fie stabilit în mod legal pe teritoriul Marelui Ducat al Luxemburgului la momentul nașterii sau al încredințării în vederea adopției a copilului ori a copiilor;

c) să fie afiliat obligatoriu și în mod continuu în acest temei în aplicarea articolului 1 paragraful 1 punctele 4), 5) și 10) din prezentul cod cel puțin pe durata celor douăsprezece luni care precedă imediat începutul concediului pentru creșterea copilului;

[...]”

15 Articolul 308 din același cod prevede:

„(1) Indemnizația acordată pentru concediul consecutiv concediului de maternitate sau concediului de adopție nu poate fi cumulată nici cu alocația pentru educație sau cu o altă prestație de aceeași natură care nu provine din Luxemburg, nici cu o prestație care nu provine din Luxemburg datorată în temeiul unui concediu pentru creșterea copilului, acordată pentru același copil sau pentru aceiași copii, cu excepția alocației pentru educație prelungite, acordată pentru un grup de trei sau mai mulți copii sau pentru un copil cu handicap ori al unei prestații echivalente care nu provine din Luxemburg.

(2) În cazul în care unul dintre părinți solicită și acceptă, în pofida interdicției cumulului, chiar ulterior încetării plății indemnizației, o prestație care nu provine din Luxemburg precum cea vizată în paragraful precedent pentru perioada de până la împlinirea de către copil a vârstei de doi ani, tranșele lunare ale indemnizației deja plătite trebuie restituite. În caz de cumul cu o alocație pentru educație prevăzută la articolul 299, indemnizația acordată pentru concediul pentru creșterea copilului este menținută, iar cuantumul alocației pentru educație deja plătit se compensează cu tranșele lunare viitoare ale indemnizației. În cazul în care nu poate fi compensat, cuantumul sus-menționat trebuie restituit.

(3) Părintele care a beneficiat de alocația pentru educație sau de o prestație de aceeași natură care nu provine din Luxemburg nu mai are, pentru același copil, dreptul la indemnizația acordată pentru concediul (luat în al doilea rând) de până la împlinirea de către copil a vârstei de cinci ani.

(4) Indemnizația acordată pentru concediul luat (în al doilea rând) până la împlinirea de către copil a vârstei de cinci ani nu poate fi plătită simultan cu alocația pentru educație sau cu o prestație de aceeași natură care nu provine din Luxemburg solicitată de celălalt părinte pentru același copil sau pentru aceiași copii, cu excepția alocației pentru educație prelungite, acordată pentru un grup de trei sau mai mulți copii sau pentru un copil cu handicap ori al unei prestații echivalente care nu provine din Luxemburg. În cazul în care sunt solicitate două prestații pentru aceeași perioadă, se plătește numai indemnizația de concediu pentru creșterea copilului. Suma care corespunde tranșelor lunare ale alocației pentru educație sau ale prestației care nu provine din Luxemburg deja plătite cumulativ cu indemnizația acordată pentru concediul pentru creșterea copilului se compensează cu tranșele lunare viitoare ale indemnizației. În cazul în care nu poate fi compensată, suma sus-menționată trebuie restituită.

(5) În caz de concurs între două prestații în folosul aceluiași părinte pentru doi copii diferiți, tranșele lunare ale alocației pentru educație cuvenite în perioada concediului pentru creșterea copilului sunt suspendate. Cuantumul lunar al alocației de aceeași natură plătite în temeiul altui regim decât cel luxemburghez este dedus din cuantumul lunar al indemnizației acordate pentru concediul pentru creșterea copilului până la concurența a șase tranșe lunare pentru fiecare copil. În cazul în care nu poate fi compensat, cuantumul sus-menționat trebuie restituit.”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

16 Doamna Hliddal și domnul Bornand, resortisanți elvețieni, locuiesc ambii în Elveția împreună cu familiile lor și lucrează, în calitate de căpitani de zbor, la o întreprindere de transport aerian din Luxemburg.

17 Comitetul director al CNPF a refuzat să le acorde o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului pentru motivul că nu îndeplineau condițiile prevăzute la articolul L. 234-43 din Codul muncii, potrivit căruia persoana care solicită să beneficieze de concediu pentru creșterea copilului trebuie să domicilieze sau să locuiască în mod continuu în Luxemburg ori să intre în domeniul de aplicare al reglementărilor comunitare.

18 Sesizat de doamna Hliddal și de domnul Bornand cu acțiuni împotriva acestor decizii adoptate de Comitetul director al CNPF, Conseil arbitral des assurances sociales a reformat deciziile respective prin hotărârile din 17 august 2010, a declarat acțiunile întemeiate și a retrimis cele două cauze la CNPF.

19 CNPF a formulat apel împotriva hotărârilor menționate la Conseil supérieur de la sécurité sociale, acesta din urmă confirmând hotărârile atacate prin hotărârea din 16 martie 2011.

20 CNPF a formulat recurs împotriva acestor hotărâri în fața instanței de trimitere invocând șase motive, care, cu excepția celui de al șaselea, au fost respinse de aceasta din urmă în cadrul hotărârilor prin care s-a formulat cererea de decizie preliminară.

21 În ceea ce privește cel de al șaselea motiv invocat de CNPF, întemeiat pe încălcarea, pe refuzul aplicării, pe greșita aplicare sau pe greșita interpretare a articolului 1 litera (u) punctul (i) și a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71, Cour de cassation arată că, după ce a analizat finalitățile și condițiile de acordare a indemnizației de concediu pentru creșterea copilului, Conseil supérieur de la sécurité sociale a ajuns la concluzia că „[...] indemnizația de concediu pentru creșterea copilului are, în mod esențial, o finalitate familială [...]. Fundamental, [aceasta urmărește] să suplinească

sau, cel puțin, să atenueze pierderea financiară determinată de renunțarea temporară la o activitate profesională și să compenseze cheltuielile generate de întreținerea, supravegherea și educarea copiilor mici”.

22 Potrivit instanței de trimitere, Conseil supérieur de la sécurité sociale a adăugat că „[î]mprejurarea că concediul pentru creșterea copilului mai poate avea, cu titlu accesoriu și în mod ideal, un efect pozitiv pe piața muncii, în sensul că poate elibera, dacă este cazul, un anumit număr de locuri de muncă ce ar putea fi ocupate de șomeri, sau că acesta poate, prin instituirea sa [...],să promoveze și o repartizare mai bună a sarcinilor educative între tați și mame nu pune în discuție finalitatea sa primordială”.

23 Având dubii în ceea ce privește calificarea ca prestație familială, în sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) și a articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71, a unei prestații precum indemnizația de concediu pentru creșterea copilului prevăzută de reglementarea luxemburgheză, Cour de cassation a hotărât să suspende judecarea cauzelor și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară, care este formulată în temeni identici în cele două cauze, C-216/12 și C-217/12:

„O prestație precum indemnizația de concediu pentru creșterea copilului prevăzută la articolele 306-308 din Code de la sécurité sociale constituie o prestație familială în sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) și al articolului 4 alineatul (1) litera (h) din [Regulamentul nr. 1408/71] aplicabilă în conformitate cu anexa II secțiunea A [punctul 1] la [Acordul CE-Elveția] și cu Actul final, semnate la Luxemburg la 21 iunie 1999?”

24 Prin Ordonanța președintelui Curții din 13 iunie 2012, cauzele C-216/12 și C-217/12 au fost conexate.

Cu privire la întrebarea preliminară

25 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 litera (u) punctul (i) și articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretate în sensul că o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea instituită prin legislația luxemburgheză constituie o prestație familială în sensul Regulamentului nr. 1408/71.

Observațiile prezentate Curții

26 CNPF apreciază, cu titlu principal, că Curtea trebuie să se declare necompetentă să răspundă la întrebarea adresată de instanța de trimitere, dat fiind că Acordul CE-Elveția nu este aplicabil. Astfel, legislația privind concediul pentru creșterea copilului ar deriva, în Luxemburg, dintr-o lege din 12 februarie 1999 având ca obiect transpunerea în dreptul național a Directivei 96/34/CE a Consiliului din 3 iunie 1996 privind acordul-cadru referitor la concediul pentru creșterea copilului încheiat de UNICE, CEEP și CES (JO L 145, p. 4, Ediție specială, 05/vol. 3, p. 160). Or, un resortisant elvețian nu ar putea să se prevaleze de dispoziții legislative naționale adoptate în cadrul transpunerii acestei directive, întrucât nici acordul menționat, nici anexele la acesta nu fac referire la directiva sus-menționată.

27 În subsidiar, CNPF apreciază că indemnizația de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale nu poate fi considerată drept o prestație de securitate socială. CNCF subliniază în această privință că acordarea concediului pentru creșterea copilului și, prin urmare, dreptul la indemnizația de concediu pentru creșterea copilului sunt rezultatul unei decizii individuale și în parte discreționare a angajatorului și nu depind de o situație definită în prealabil de lege.

28 Pe de altă parte, indemnizația de concediu pentru creșterea copilului nu ar intra în niciuna dintre categoriile de prestații enumerate la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71.

29 Indemnizația respectivă nu ar constitui o prestație familială, ci s-ar apropia mai degrabă, din perspectiva Regulamentului nr. 1408/71, de o indemnizație de șomaj voluntar plătită în perioada concediului pentru creșterea copilului. Astfel, indemnizația de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale nu ar constitui un supliment de venit și nu ar avea ca scop acoperirea cheltuielilor familiale. În schimb, această indemnizație ar constitui o remunerație care rezultă din contractul de muncă sau, cel puțin, depinde de existența acestuia și care ar trebui calificată drept venit de substituție. O astfel de indemnizație nu ar fi nici un supliment de venit, ci ar constitui însuși venitul persoanei care beneficiază de indemnizația respectivă. Aceasta ar dispărea la finalul concediului pentru creșterea copilului, deși cheltuielile legate de prezența copilului ar rămâne, în ceea ce le privește, identice.

30 Potrivit CNPF, elementele următoare se opun și ele calificării indemnizației de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale drept prestație familială în sensul regulamentului menționat. Această indemnizație ar putea fi plătită atât tatălui, cât și mamei, pentru același copil, dacă ambii părinți lucrează, iar cuantumul său brut ar depăși salariul minim încasat de o persoană necalificată. În plus, dreptul la concediu pentru creșterea copilului prevăzut de reglementarea luxemburgheză ar aparține, cu titlu individual, numai părinților, în calitatea lor de lucrători, și nu ar putea să îi profite niciunui alt membru al familiei acestora. În sfârșit, Marele Ducat al Luxemburgului nu ar fi făcut o declarație conform articolului 5 din Regulamentul nr. 1408/71.

31 Doamna Hliddal și domnul Bornand susțin că trebuie să se răspundă afirmativ la întrebarea adresată de instanța de trimitere.

32 Aceștia subliniază mai întâi că indemnizația de concediu pentru creșterea copilului constituie o prestație de securitate socială. Astfel, ea ar fi acordată în afara oricărei aprecieri individuale a nevoilor personale, pe baza unei situații definite de lege, respectiv atunci când cel care o solicită dovedește că beneficiază de un concediu pentru creșterea copilului. Dacă aprecierea condițiilor cărora le este supusă acordarea concediului pentru creșterea copilului îi revine angajatorului, cea privind condițiile de acordare a indemnizației ar fi exclusiv de resortul organismului de securitate socială care plătește indemnizația.

33 Indemnizația de concediu pentru creșterea copilului ar fi totodată o prestație familială, întrucât ea ar fi acordată fiecărui părinte care are un contract de muncă, în urma nașterii sau a adoptării unuia sau a mai mulți copii pe care părintele beneficiar trebuie să îi crească și să îi educe în căminul său pe întreaga perioadă a concediului pentru creșterea copilului. Obiectivul și efectul său principal ar fi acoperirea cheltuielilor familiale. Astfel, aceasta ar urmări să acorde unuia dintre părinți posibilitatea de a se dedica educării unui copil mic și, mai exact, să remunereze educarea copilului, să compenseze celelalte costuri cu îngrijirea și educarea copilului și, după caz, să atenueze dezavantajele financiare cauzate de renunțarea la un venit care provenea dintr-o activitate profesională. În sfârșit, desemnarea CNPF ca organ care efectuează plata ar sublinia caracterul familial al indemnizației respective.

34 Comisia Europeană arată, cu titlu introductiv, că problema dacă resortisanții elvețieni beneficiază de reglementarea luxemburgheză în discuție în litigiile principale nu a fost prezentată de instanța de trimitere Curții, care, astfel, nu ar fi chemată să se pronunțe în această privință.

35 În ceea ce privește întrebarea adresată de instanța de trimitere, în opinia Comisiei, indemnizația de concediu pentru creșterea copilului prevăzută de reglementarea luxemburgheză constituie o prestație de securitate socială, iar nu o remunerație în sensul dreptului Uniunii. Astfel, în domeniul liberei circulații a lucrătorilor, noțiunea de remunerație ar presupune în principiu existența unui raport de muncă actual. Or, în cazul în care lucrătorul se află în concediu pentru creșterea copilului, raportul de muncă ar fi suspendat. În plus, finanțarea indemnizației de concediu pentru creșterea copilului ar

corespunde, în speță, valorii rezultate din majorarea contribuției sociale prelevate din prețul carburanților. Diferența ar fi în sarcina bugetului de stat. În consecință, această indemnizație nu ar fi plătită de angajator.

36 În plus, Comisia consideră că este vorba despre o prestație familială în sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) și al articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71. În această privință, Comisia face, printre altele, referire la faptul că, potrivit articolului 308 din Codul securității sociale, indemnizația de concediu pentru creșterea copilului nu ar putea fi cumulată nici cu alocația pentru educație, nici cu o indemnizație plătită în străinătate în temeiul unui concediu pentru creșterea copilului acordat pentru același copil. Asemenea dispoziții de interzicere a cumulului ar fi caracteristice prestațiilor familiale. În plus, cuantumul indemnizației respective ar fi forfetar și independent de salariul încasat anterior de lucrătorul în cauză.

Răspunsul Curții

37 Cu titlu introductiv, trebuie constatat că CNPF contestă aplicabilitatea Acordului CE-Elveția în litigiile principale și, prin urmare, contestă competența Curții de a răspunde la întrebarea adresată de instanța de trimitere.

38 Astfel cum a subliniat în mod întemeiat instanța de trimitere, prin faptul că face trimitere în mod expres la Regulamentul nr. 1408/71, Acordul CE-Elveția extinde domeniul de aplicare personal al acestui regulament la resortisanții elvețieni. Or, prin întrebarea adresată, care vizează interpretarea aceluiași regulament, instanța de trimitere dorește să afle dacă o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea în discuție în litigiile principale intră în domeniul de aplicare material al regulamentului menționat, astfel încât să fie acoperită de trimiterea la același regulament făcută în cadrul acordului respectiv și să poată fi invocată de un resortisant elvețian. În plus, lipsa unei trimiteri, în cadrul acordului menționat, la Directiva 96/34, a cărei transpunere în dreptul național face, în opinia CNPF, obiectul Legii din 12 februarie 1999 privind instituirea unui concediu pentru creșterea copilului și a unui concediu pentru motive familiale, nu are, în această privință, incidență asupra litigiilor principale.

39 În aceste împrejurări, Curtea este competentă să răspundă la întrebarea adresată.

40 Este necesar, în primul rând, să se examineze dacă o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului trebuie considerată „remunerație” în sensul articolului 157 TFUE sau „prestație de securitate socială” în sensul Regulamentului nr. 1408/71.

41 Conform articolului 157 alineatul (2) TFUE, „prin remunerație” trebuie să se înțeleagă „salariul sau suma obișnuite de bază sau minime, precum și toate celelalte drepturi plătite, direct sau indirect, în numerar sau în natură, de către angajator lucrătorului pentru munca prestată de acesta”. Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că noțiunea respectivă cuprinde toate avantajele prezente sau viitoare, cu condiția să fie acordate, fie și indirect, de angajator lucrătorului pentru munca prestată de acesta, în temeiul unui contract de muncă, al unor dispoziții legislative sau de bunăvoie (a se vedea Hotărârea din 17 mai 1990, Barber, C-262/88, Rec., p. I-1889, punctul 12, Hotărârea din 19 noiembrie 1998, Høj Pedersen și alții, C-66/96, Rec., p. I-7327, punctul 32, Hotărârea din 30 martie 2000, JämO, C-236/98, Rec., p. I-2189, punctul 39, precum și Hotărârea din 30 martie 2004, Alabaster, C-147/02, Rec., p. I-3101, punctul 42).

42 Or, pe de o parte, Curtea a statuat că un lucrător care își exercită dreptul la concediu pentru educarea copilului pe care i-l acordă legislația națională și care presupune plata de către stat a unei alocații pentru educație se află într-o situație specifică ce nu poate fi asimilată celei a unui bărbat sau a unei femei care lucrează, întrucât acest concediu se caracterizează prin suspendarea contractului de muncă

și, prin urmare, a obligațiilor angajatorului și, respectiv, ale lucrătorului (a se vedea Hotărârea din 21 octombrie 1999, Lewen, C-333/97, Rec., p. I-7243, punctul 37, și Hotărârea din 16 iulie 2009, Gómez-Limón Sánchez-Camacho, C-537/07, Rep., p. I-6525, punctul 57).

43 Pe de altă parte, nu reiese din dosar că indemnizația în discuție în litigiile principale este plătită, fie și numai indirect, de angajatorul însuși.

44 Din considerațiile care precedă rezultă că indemnizația de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale nu constituie o remunerație în sensul articolului 157 TFUE.

45 În al doilea rând, este necesar să se verifice dacă criteriile dezvoltate de jurisprudență care permit calificarea unei prestații drept prestație de securitate socială în sensul Regulamentului nr. 1408/71 sunt îndeplinite în ceea ce privește o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea prevăzută la articolul 306 din Codul securității sociale.

46 Cu titlu introductiv, este necesar să se sublinieze că faptul că guvernul luxemburghez nu a declarat, în aplicarea articolului 5 din Regulamentul nr. 1408/71, indemnizația de concediu pentru creșterea copilului prevăzută la articolul 306 din Codul securității sociale ca fiind un regim prevăzut la articolul 4 alineatele (1) și (2) din același regulament nu poate, prin el însuși, să conducă la concluzia că această indemnizație nu intră în domeniul de aplicare al regulamentului menționat (a se vedea în special Hotărârea din 29 noiembrie 1977, Beerens, 35/77, Rec., p. 2249, punctul 9, și Hotărârea din 15 martie 1999, Offermanns, C-85/99, Rec., p. I-2261, punctul 26).

47 În plus, calificarea dată în dreptul intern unei anumite prestații nu este determinantă pentru a se aprecia dacă această prestație intră sau nu intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 1408/71 (a se vedea Hotărârea din 16 iulie 1992, Hughes, C-78/91, Rec., p. I-4839, punctul 14, Hotărârea din 10 octombrie 1996, Hoever și Zachow, C-245/94 și C-312/94, Rec., p. I-4895, punctul 17, precum și Hotărârea Offermanns, citată anterior, punctul 37).

48 Potrivit unei jurisprudențe constante, o prestație poate fi considerată o prestație de securitate socială în măsura în care se acordă beneficiarilor independent de orice apreciere individuală și discreționară a nevoilor personale, pe baza unei situații definite de lege, și în măsura în care se referă la unul dintre riscurile expres enumerate la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în special Hotărârea Hughes, citată anterior, punctul 15, Hotărârea din 21 februarie 2006, Hosse, C-286/03, Rec., p. I-1771, punctul 37, Hotărârea din 18 decembrie 2007, Habelt și alții, C-396/05, C-419/05 și C-450/05, Rep., p. I-11895, punctul 63, precum și Hotărârea din 11 septembrie 2008, Petersen, C-228/07, Rep., p. I-6989, punctul 19).

49 Chiar dacă CNPF arată că situația juridică ce constituie faptul generator al dreptului la indemnizația de concediu pentru creșterea copilului depinde, *in fine*, de decizia angajatorului de a acorda sau de a nu acorda concediul pentru creșterea copilului, totuși această indemnizație ca atare este acordată pe baza unei situații definite de lege și independent de orice apreciere individuală și discreționară a nevoilor personale.

50 În această privință, astfel cum subliniază doamna Hliddal și domnul Bornand, trebuie să se facă distincție între condițiile de acordare a unui concediu pentru creșterea copilului și cele care guvernează acordarea acestei indemnizații de îndată ce s-a stabilit existența situației definite de lege. Numai aceste din urmă condiții sunt luate în considerare pentru calificarea prestației.

51 Întrucât o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea în discuție în litigiile principale întrunește prima dintre cele două condiții menționate la punctul 48 din prezenta hotărâre, trebuie să se mai examineze dacă, din perspectiva elementelor sale constitutive, în special a finalităților sale și a condițiilor de acordare, prestația respectivă constituie o prestație familială în

sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) și al articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71 sau dacă este vorba, mai degrabă, despre un venit de substituție care intră în categoria prestațiilor de șomaj.

52 O prestație precum indemnizația de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale nu constituie o prestație de șomaj. În acest sens, Curtea a decis că, pentru a distinge între diferitele categorii de prestații de securitate socială, trebuie să se ia în considerare riscul pe care îl acoperă fiecare prestație. Astfel, o prestație de șomaj acoperă riscul legat de pierderea veniturilor suferită de lucrător în urma pierderii locului de muncă, chiar dacă acesta este încă apt să muncească. O prestație acordată în urma producerii acestui risc, cu alte cuvinte, a pierderii locului de muncă, și care nu mai este datorată ca urmare a încetării acestei situații, datorită exercitării de către persoana interesată a unei activități remunerate, trebuie considerată ca reprezentând o prestație de șomaj (a se vedea Hotărârea din 18 iulie 2006, De Cuyper, C-406/04, Rec., p. I-6947, punctul 27).

53 Or, nu aceasta este situația unei persoane care beneficiază de o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea în discuție în litigiile principale. O asemenea persoană nu și-a pierdut locul de muncă, ci a decis doar să își suspende raportul de muncă.

54 Trebuie de asemenea să se amintească faptul că, potrivit articolului 1 litera (u) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, „prestații familiale înseamnă toate prestațiile în natură sau în numerar menite să acopere cheltuielile familiale”. În această privință, Curtea a decis că prestațiile familiale sunt destinate să ajute din punct de vedere social lucrătorii care au cheltuieli familiale, impunând colectivității să participe la cheltuielile respective (a se vedea Hotărârea din 4 iulie 1985, Kromhout, 104/84, Rec., p. 2205, punctul 14, și Hotărârea Offermanns, citată anterior, punctul 38).

55 Termenii „să acopere cheltuielile familiale”, care figurează în cuprinsul dispoziției respective, trebuie interpretați în sensul că se referă în special la o contribuție publică la bugetul familial, destinată să reducă costurile legate de întreținerea copiilor (Hotărârea Offermanns, citată anterior, punctul 41, și Hotărârea din 7 noiembrie 2002, Maaheimo, C-333/00, Rec., p I-10087, punctul 25).

56 Curtea a statuat de asemenea că o alocație pentru educație, care urmărește să acorde unuia dintre părinți posibilitatea de a se dedica educării unui copil mic și, mai exact, să remunereze educarea copilului, să compenseze celelalte costuri cu îngrijirea și educarea copilului și, după caz, să atenueze dezavantajele financiare cauzate de renunțarea la un venit care provenea dintr-o activitate profesională cu normă întreagă, are drept obiectiv să acopere cheltuielile familiale în sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea în acest sens Hotărârea Hoever și Zachow, citată anterior, punctele 23 și 25).

57 Din cuprinsul punctului 27 din Hotărârea Hoever și Zachow, citată anterior, rezultă că o astfel de prestație trebuie să fie asimilată unei prestații familiale în sensul articolului 1 litera (u) punctul (i) și al articolului 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71 (a se vedea Hotărârea din 11 iunie 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Rec., p. I-3419, punctul 60).

58 În special, în ceea ce privește alocațiile pentru întreruperea carierei, acordate, în anumite condiții, lucrătorilor care își întrerup cariera în cadrul unui concediu pentru creșterea copilului, Curtea a statuat deja că acest tip de prestație, analog indemnizației de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale, trebuie să fie asimilat unei prestații familiale (a se vedea Hotărârea din 7 septembrie 2004, Comisia/Belgia, C-469/02, punctul 16).

59 Din ansamblul acestor elemente rezultă, pe de o parte, că indemnizația de concediu pentru creșterea copilului în discuție în litigiile principale nu poate fi calificată drept remunerație în sensul articolului 157 TFUE și, pe de altă parte, că aceasta constituie o prestație de securitate socială ale cărei caracteristici corespund celor ale unei prestații familiale în sensul Regulamentului nr. 1408/71.

60 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 litera (u) punctul (i) și articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretate în sensul că o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea instituită prin legislația luxemburgheză constituie o prestație familială în sensul acestui regulament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

61 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

Articolul 1 litera (u) punctul (i) și articolul 4 alineatul (1) litera (h) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1606/98 al Consiliului din 29 iunie 1998, trebuie interpretate în sensul că o indemnizație de concediu pentru creșterea copilului precum cea instituită prin legislația luxemburgheză constituie o prestație familială în sensul acestui regulament.

Semnături